

Visie op Sociaal Welzijn Nijmegen

CONCEPT-VERSIE

Dit betreft een concept-versie van de Visie op Sociaal Welzijn. De volgende onderdelen ontbreken in deze concept-versie:

- Voorwoord
- Visuele samenvatting
- Afbeeldingen/foto's
- Infographics
- Dataverzameling (indicatoren zijn wel opgenomen in de bijlage)

Voorwoord

VOLGT

Samenvatting

We zetten in op het sociaal welzijn van onze inwoners. De drie onderdelen van sociaal welzijn zijn:

- Subjectief welzijn
- Sociale contacten
- Maatschappelijke betrokkenheid

We hanteren 5 leidende principes als uitgangspunt:

- De sociale basis is het fundament voor het sociaal domein
- We investeren ongelijk voor gelijke kansen
- Welzijnsinzet is collectief, tenzij individuele ondersteuning passender is
- We werken aan sociaal welzijn mét en vóór de stad
- We zetten in op hoogwaardig, toegankelijk en vindbaar aanbod

We werken aan sociaal welzijn binnen 4 pijlers:

1. Stimuleren van gemeenschapsvorming en sociale cohesie
2. Stimuleren van een betrokken en zorgzaam netwerk van inwoners
3. Ondersteunen van zelfregie en zelfredzaamheid van inwoners met een ondersteuningsbehoefte
4. Ondersteunen van veerkracht, sociale steun en zelfontplooiing van jongeren

We zetten in op meer integrale financiële sturing in de sociale basis. We sturen op sociaal welzijn vanuit:

- De programmabegroting
- Subsidieregeling Sociaal & Vitaal
- Meerjarige subsidieafspraken met kernpartners
- Middelen vanuit het AZWA

Inhoud

Visie op Sociaal Welzijn Nijmegen	1
Voorwoord.....	2
Samenvatting.....	2
1. Inleiding	4
2. Visie op sociaal welzijn	4
Maatschappelijke ontwikkelingen.....	5
Werken vanuit een brede visie.....	6
Sociaal welzijn in het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord.....	9
Leidende principes.....	9
Inzet op sociaal welzijn	11
3. Pijlers.....	12
I - Stimuleren van gemeenschapsvorming en sociale cohesie	12
II - Stimuleren van een betrokken en zorgzaam netwerk van inwoners	14
III - Ondersteunen van zelfregie en zelfredzaamheid van inwoners met een ondersteuningsbehoefte	16
IV - Ondersteunen van veerkracht, sociale steun en zelfontplooiing van jongeren.....	18
4. Financiële sturing.....	20
5. Monitoring en evaluatie	22
6. Uitvoering en signalering.....	23
Bijlage I – indicatoren	24
Indicatoren	24

1. Inleiding

Nijmegen is een stad die groeit en verandert, zoals ze altijd al heeft gedaan. Ondanks alle veranderingen, is en blijft Nijmegen een verbonden stad. Een stad waar inwoners, van jong tot oud, naar elkaar omkijken, elkaar helpen en zorgen voor elkaar. Samen maken we van Nijmegen een stad waarin iedereen de ruimte krijgt om te groeien en zichzelf te ontwikkelen. Door te investeren in verbinding tussen mensen en generaties ontstaat een sterk sociaal klimaat in de wijken, waarin inwoners elkaar kennen, helpen en ondersteunen. We vinden het belangrijk dat iedere inwoner zich hierin welkom en betrokken voelt.

Tegelijkertijd brengen de groei van de stad en veranderingen in de maatschappij ook uitdagingen met zich mee. Zo krijgt niet iedereen dezelfde kansen en nemen de verschillen tussen inwoners toe. Inwoners, organisaties en de gemeente zijn samen verantwoordelijk voor het aanpakken van deze uitdagingen. Door in te zetten op sterke gemeenschappen zorgen we voor een weerbare, sociaal sterke stad. Tegelijkertijd maken we ruimte voor ontmoeting en samenredzaamheid van inwoners.

Met deze Visie op Sociaal Welzijn geven we sturing aan onze inzet voor het sociaal welzijn van inwoners. Hiermee leveren we een bijdrage aan het aanpakken van de kansen en uitdagingen in de stad, en maken we meer ruimte voor de inzet van inwoners. Onze inzet is gericht op alle inwoners. In de visie geven we sturing op onze bestaande, maar ook nieuwe inzet. Want in Nijmegen lopen we voorop en zijn we bereid om nieuwe dingen aan te pakken en hiervan te leren.

2. Visie op sociaal welzijn

Het welzijn van onze inwoners staat voorop. Welzijn is echter een breed begrip en kan voor iedereen iets anders betekenen. Kort gezegd gaat welzijn over het dagelijks leven van mensen. Bijvoorbeeld over ontmoeting en contact, zingeving, gezondheid, een fijne buurt waar men zich thuis voelt, een geschikte woning, geen geldzorgen, en mee kunnen doen in de samenleving. Veel inzet van de gemeente is gericht op het bevorderen van het welzijn van onze inwoners. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de inzet voor financiële bestaanszekerheid, voor wonen en zorg, en voor gezondheid. Deze visie gaat over een deel van welzijn, namelijk over 'sociaal welzijn'. In de paragraaf 'definitie sociaal welzijn' leggen we uit wat we daarmee bedoelen.

Brede Welvaart

Er zijn verschillende manieren om te meten hoe het gaat met een land of stad. Voor het bepalen van sociaal welzijn gebruiken we de Brede Welvaartsindicator (BWI). Deze indicator meet en weegt elf dimensies die het welzijn van inwoners weerspiegelen: veiligheid, milieu, gezondheid, woontevredenheid, subjectief welzijn (geluk en tevredenheid), maatschappelijke betrokkenheid (vrijwilligerswerk en vertrouwen in anderen), sociale contacten, balans tussen werk en privé, persoonlijke ontwikkeling/onderwijs, werk, en inkomen.

Definitie Sociaal Welzijn

We bundelen drie dimensies samen tot het begrip sociaal welzijn: subjectief welzijn (zoals geluk en tevredenheid), sociale contacten (vrienden, familie, en burens), en maatschappelijke betrokkenheid (zoals vrijwilligerswerk en vertrouwen in anderen). Deze definitie is uitgewerkt met lokale indicatoren uit de stads- en wijkmonitor en de GGD Gezondheidsmonitor.

Maatschappelijke ontwikkelingen

Groei van de stad

Nijmegen is een groeiende stad. Dit betekent ook dat er meer inwoners zijn die gebruik maken van de voorzieningen die bijdragen aan sociaal welzijn. Daarnaast zien we dat er bij gebiedsontwikkelingen extra aandacht nodig is voor gemeenschapsvorming van inwoners. Het budget dat beschikbaar is voor de inzet op sociaal welzijn groeit echter niet mee met de toename van het aantal inwoners. Dit betekent dat we keuzes moeten maken waar we wel en niet op kunnen inzetten.

Verschillen in de stad

Hoewel de cijfers van Nijmegen als geheel een positief beeld laten zien van het sociaal klimaat in de stad, zien we ook dat de verschillen tussen wijken groot zijn. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om of mensen elkaar kennen in de buurt, mensen op een prettige manier met elkaar omgaan, of er veel saamhorigheid is, en of inwoners zich prettig voelen bij mensen die in de buurt wonen. We zien dat er aanzienlijke verschillen zijn tussen de stadsdelen.

Ook zien we dat inwoners met een lage sociaaleconomische positie en inwoners met een niet-Europese migratieachtergrond vaker aangeven dat ze onvoldoende contacten hebben met anderen. Door ongelijk te investeren voor gelijke kansen willen we de verschillen in de stad verkleinen.

Toename gebruik Jeugdzorg

Er doen steeds meer jongeren een beroep op de jeugdzorg. Daardoor komt het lokale systeem onder druk te staan. In 2009 kreeg 1 op de 14 jongeren jeugdzorg. In 2024 is dat meer dan 1 op de 7 jongeren. Daarnaast is er steeds minder personeel en geld beschikbaar. Ons doel is om te bouwen aan een samenleving in de buurt waarin verschillen er mogen zijn. We willen minder snel denken aan hulp voor één persoon of aan medische oplossingen. Daarom werken we aan een sterke sociale basis en aan oplossingen vanuit de gemeenschap.

Vergrijzing

Het aantal senioren in Nijmegen neemt toe. Dit biedt kansen, maar kan ook zorgen voor knelpunten. Senioren wonen steeds langer thuis, waardoor de vraag naar zorg en ondersteuning thuis toeneemt. Tegelijkertijd zijn er personeelstekorten in de zorg, waardoor de toenemende vraag niet altijd kan worden opgevangen. Senioren hebben ook vaker te maken met eenzaamheid. Vanwege deze knelpunten is het belangrijk om vanuit

de gemeente in te zetten op gezond ouder worden. De vergrijzing biedt echter ook kansen. Senioren blijven steeds langer gezond en willen en kunnen ook een actieve bijdrage blijven leveren aan de samenleving. Bijvoorbeeld door het doen van vrijwilligerswerk, of het verlenen van mantelzorg.

Afschaling van zorg

De afschaling van zorg betekent dat zorg steeds minder in grote medische instellingen plaatsvindt, en juist meer thuis en in de eigen leefomgeving van mensen wordt georganiseerd. Dit betekent dat mensen langer thuis blijven wonen, de zorg lichter en minder intensief wordt waar mogelijk, en dat er een groter beroep wordt gedaan op de zelf- en samenredzaamheid van inwoners. Een van de oorzaken hiervan is het toenemende personeelstekort in de zorg. Het betekent ook dat de rol van de gemeente groter wordt. Bijvoorbeeld omdat de gemeente een verantwoordelijkheid heeft in het ondersteunen van inwoners die langer thuis blijven wonen. Ook heeft de gemeente een rol in het stimuleren van de zelf- en samenredzaamheid van inwoners.

Werken vanuit een brede visie

Om het sociaal welzijn van inwoners te verbeteren, helpt het als we vanuit een brede blik kijken naar sociaal welzijn. Vanuit verschillende invalshoeken is de inzet op sociaal welzijn onderdeel van een groter geheel. Daarom bekijken we onze inzet voor sociaal welzijn in relatie tot het model voor positieve gezondheid, en de brede inzet voor verkleinen van gezondheidsverschillen. Ook zien we dat sociaal welzijn nauw verbonden is met een sterke sociale basis. De inzet voor sociaal welzijn is onderdeel van de sociale basis, en verhoudt zich tot de inzet vanuit andere beleidsterreinen.

Positieve Gezondheid

Het sociaal welzijn en de gezondheid van inwoners zijn nauw met elkaar verbonden. We zetten ons in om zowel het sociaal welzijn, als de gezondheid van inwoners te verbeteren. Daarbij helpt het om vanuit een brede blik te kijken. Dit doen we o.a. vanuit het model van Positieve Gezondheid¹. In dit model worden welzijn en gezondheid gezien als een geheel van lichamelijke gezondheid, mentale gezondheid, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks functioneren. Verder heeft de fysieke en sociale omgeving grote invloed op de gezondheid en het welzijn van mensen. Het gaat daarbij onder andere om hoe de fysieke leefomgeving is ingericht en de onderlinge sociale contacten in gezin, buurt en stad.

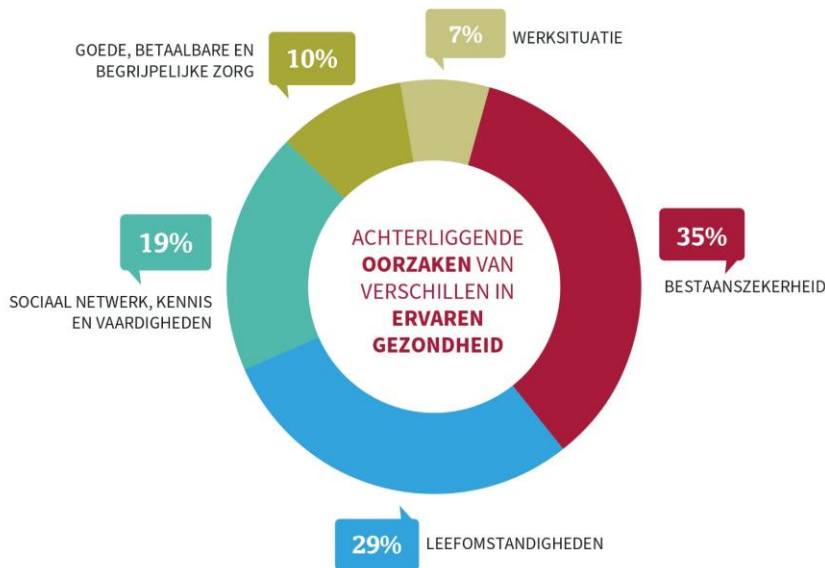
¹ Het concept van Positieve Gezondheid is ontwikkeld door Machteld Huber. Meer informatie over dit model is te vinden op <https://mijnpositievegezondheid.nl/>

Bron: MijnPositieveGezondheid.nl

Gezondheidsverschillen verkleinen

We sluiten aan bij de gezamenlijke inzet om gezondheidsverschillen te verkleinen. Dit doen we door samen te werken vanuit de Visie op Gezondheid, de Visie op Financiële Bestaanszekerheid, en de Visie op Sociaal Welzijn. Het aanpakken van gezondheidsverschillen lukt alleen met een integrale aanpak. Het is namelijk bekend dat goede, betaalbare en begrijpelijke zorg slechts voor 10% bepalend is voor het bestaan van verschillen in ervaren gezondheid. Terwijl onderdelen van sociaal welzijn, zoals sociaal netwerk, kennis en vaardigheden 19% van de verschillen veroorzaken. En leefomstandigheden, waarvan de gezonde en sociale leefomgeving deel uit maken, veroorzaken zelfs 29% van de verschillen. We sluiten de doelen van de Visie op Sociaal Welzijn aan op de bestaande inzet om gezondheidsverschillen te verkleinen. Ook hebben we aandacht voor de achterliggende oorzaken van welzijns- en gezondheidsachterstanden, bijvoorbeeld financiële bestaanszekerheid en basisvaardigheden. Daarnaast is het leidende principe 'Ongelijk investeren voor gelijke kansen' het uitgangspunt om in de sturing op sociaal welzijn ook welzijns- en gezondheidsverschillen in de stad te verkleinen.

Een sterke sociale basis²

Sociaal welzijn en een sterke sociale basis zijn nauw met elkaar verbonden. Een sterke sociale basis is het fundament van de stad. De sociale basis draagt bij aan sociaal welzijn. Een sterke sociale basis vergroot de kans dat mensen zich gesteund, verbonden en veerkrachtig voelen. Een beter sociaal welzijn van inwoners zorgt ervoor dat ze vaker mee doen, anderen helpen en gemeenschappen vormen. Dit zorgt dan ook weer voor een versterking van de sociale basis. Vanwege deze nauwe verbondenheid, sluiten we met de Visie op Sociaal Welzijn aan bij alle ontwikkelingen in de transformatie van de sociale basis.

Integrale financiële sturing

We vinden het belangrijk dat de inzet in de sociale basis goed op elkaar is afgestemd. Dit doen we onder andere door meer integrale sturing op de subsidies in de sociale basis. We gaan integraal sturen op de onderdelen van sociaal welzijn (zowel inzet op volwassenen, als op jeugd) en gezondheid. Daarnaast verkennen we of ook onderdelen van financiële bestaanszekerheid kunnen meenemen in de integrale financiële sturing. We lichten dit verder toe in het hoofdstuk 'Financiële Sturing'.

Daarnaast is ons doel om meer ruimte te maken voor de zelf- en samenredzaamheid van inwoners in alle wijken van Nijmegen. Hiermee maken we de koppeling met de transformatie van de sturing op de sociale basis. In het hoofdstuk 'Financiële Sturing' lichten we toe hoe we deze ruimte maken.

² De sociale basis bestaat uit gemeenschappen waarin mensen naar elkaar omkijken en elkaar ondersteunen. Het sociaal domein is een verzamelbegrip waarin gemeenten en maatschappelijke organisaties werken aan gezondheid, welzijn en veiligheid voor inwoners. Denk aan het ondersteunen van inwoners, het vergroten van leefbaarheid in de samenleving en het bevorderen van participatie (zoals werk, inkomen, sociaal werk, (jeugd)zorg en onderwijs) (Movisie, 2025).

Sociaal welzijn in het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord

Een aantal onderdelen binnen het landelijk Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA) zijn onderdeel van de Visie op Sociaal Welzijn. Vanuit het AZWA zijn we als gemeente verantwoordelijk voor het uitvoeren van basisfunctionaliteiten op het gebied van welzijn en gezondheid. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor het inrichten van een preventieve basisinfrastructuur. In de uitwerking van de pijlers is opgenomen welke inzet vanuit AZWA hierbij van toepassing is.

Uitgangspunten

Bij de uitvoering van het AZWA hanteren we een aantal uitgangspunten, die aansluiten bij de leidende principes die in het volgende hoofdstuk worden toegelicht.

1. Het aanbod in de sociale basis heeft een waarde op zichzelf. We zetten ons als gemeente in voor het welzijn van onze inwoners. We vinden het belangrijk dat inwoners zich goed voelen in de stad en in hun wijk. Ook vinden we het belangrijk dat inwoners worden ondersteund waar dit nodig is. De sociale basis wordt vaak gezien als ‘oplossing’ voor de druk op de zorg. Ons uitgangspunt is echter dat de inzet op de sociale basis een waarde op zichzelf heeft, en in eerste instantie gericht is op het sociaal welzijn en gezondheid van onze inwoners.
2. De uitvoering van het AZWA mag niet leiden tot verdringing van de ontwikkelingen in de sociale basis. De inzet op de basisfunctionaliteiten en preventieve basisinfrastructuur moet aansluiten bij de bestaande inzet en ontwikkelingen binnen de sociale basis in Nijmegen.
3. We sluiten binnen het AZWA aan bij het leidende principe ‘Ongelijk investeren voor gelijke kansen’. Dit betekent dat we bij de basisfunctionaliteiten en de preventieve basisinfrastructuur inzetten op het verkleinen van welzijns- en gezondheidsverschillen tussen inwoners.
4. De inzet vanuit het AZWA op de basisfunctionaliteiten kan alleen worden opgeschaald, als het aanbod in de sociale basis op peil is. De basisfunctionaliteiten vormen de brugfunctie tussen de eerstelijnszorg en de sociale basis. Ons uitgangspunt is dat we bij het opzetten en mogelijk opschalen van deze brugfuncties rekening houden met de capaciteit van het aanbod in de sociale basis. Wanneer hier knelpunten in ontstaan, maken we deze zichtbaar binnen de reguliere P&C cyclus.

Leidende principes

We hanteren 5 leidende principes om richting te geven aan de sturing op sociaal welzijn. Deze leidende principes zijn gebaseerd op het amendement ‘Leidende principes voor zorg, welzijn en ondersteuning’ dat door de raad is vastgesteld³. We hebben deze principes in het kader van sociaal welzijn verder uitgewerkt:

³ Zie: [Leidende principes voor zorg, welzijn en ondersteuning Nijmegen - iBabs Publiekspitaal](#)

De sociale basis is het fundament voor het sociaal domein⁴

Een sterke sociale basis is belangrijk voor sociaal welzijn, gezondheid, financiële bestaanszekerheid en gelijke kansen. We willen dat de sociale basis een stevig fundament is voor iedereen. Daarom investeren we als gemeente in de sociale basis. We werken in de sociale basis en het brede sociaal domein toe naar (meer) gebiedsgerichte sturing in beleid, opdrachten en financiering. Op de lange termijn beogen we in onze sturing een combinatie van gebiedssturing vanuit impact voor inwoners, en sturing vanuit beleidskaders die op elkaar aansluiten.

De sociale basis bestaat uit mensen, plekken en initiatieven dichtbij huis – van hulp voor de burens tot ontmoetingsplekken, van vrijwilligersorganisaties tot informele zorg. Dit is een belangrijke waarde van de sociale basis op zichzelf. Daarnaast veronderstellen we dat een sterke sociale basis kan voorkómen dat problemen ontstaan of verergeren. Hiermee draagt de sociale basis bij aan een meer preventieve aanpak in het sociaal domein.

Wat betreft financiële bestaanszekerheid en de sociale basis zien we een wederkerige relatie. We zien financiële bestaanszekerheid als randvoorwaarde voor deelname aan de sociale basis en tegelijkertijd zien we deelname aan de sociale basis als versterker van financiële bestaanszekerheid. Bijvoorbeeld door vrijwillige inzet of voorzieningen in de sociale basis die bestaansonzekerheid tegengaan. Door te investeren in de sociale basis, met aandacht voor financiële bestaanszekerheid, zorgen we ervoor dat ook echt iedereen mee kan doen aan de activiteiten binnen de sociale basis.

We investeren ongelijk voor gelijke kansen

We geven meer ondersteuning waar dit het hardst nodig is. Zo verkleinen we de verschillen in de stad. Dit doen we op basis van kwalitatieve en kwantitatieve data over inwoners, de stad en de stadsdelen. We benutten ook de inzichten van Sturen op een sterke sociale basis, bijvoorbeeld uit het stadsdeelprogrammeren en/of de innovatiegebieden.

Inwoners die hulp het meest nodig hebben, krijgen extra ondersteuning. Niet iedereen wordt op dezelfde manier gefaciliteerd: we richten ons op degenen voor wie meedoen in de samenleving niet vanzelfsprekend is. Zo verkleinen we de ongelijkheid in de stad.

Welzijnsinzet is collectief, tenzij individuele ondersteuning passender is

Binnen sociaal welzijn zetten we in op collectief aanbod. Ook bij individuele hulpvragen is de inzet om te verwijzen naar collectief aanbod. Individuele ondersteuning is wel beschikbaar als dit nodig is.

Welzijnsinzet is altijd al gericht op collectief aanbod. Dit type aanbod heeft namelijk een meerwaarde door het onderlinge contact dat ontstaat. Door de krapte op de arbeidsmarkt, vooral in de zorg en door de druk op beschikbare budgetten is er nog meer noodzaak om ondersteuning anders te organiseren. Door in te zetten op collectieve voorzieningen

4

kunnen we beschikbare capaciteit efficiënter inzetten, samenwerking versterken en inwoners op een meer duurzame manier ondersteunen.

We werken aan sociaal welzijn mét en vóór de stad

Als gemeente kunnen en willen we het niet alleen. We werken samen met initiatieven in de sociale basis, bedrijven en instellingen. Ons doel is dat deze partijen elkaar vinden, samen initiatieven oppakken en dat de gemeente dit ondersteunt. Zo ontstaan plannen die echt verschil maken.

Tegelijkertijd zien we dat veel kracht en initiatief van inwoners zelf komt. Groepen, informele netwerken en actieve buurtbewoners zetten zich dagelijks in voor hun buurt en omgeving. Formele organisaties in de stad zijn hierop aanvullend, en waar nodig ondersteunen of versterken ze de informele organisaties met kennis of uitvoering. We bouwen voort op wat er al is en waarderen het initiatief van onderop.

Hoogwaardig, toegankelijk en vindbaar aanbod

In Nijmegen is er een groot aanbod van activiteiten gericht op meedoen, ontmoeting, gemeenschapsvorming, talentontwikkeling, gezond leven, (zelf)ontplooiing en zelfregie. Dit aanbod is soms echter versnipperd, niet goed vindbaar of niet voor iedereen toegankelijk. Om alle inwoners de mogelijkheid te bieden om mee te doen is het van belang om te investeren in aanbod dat toegankelijk is voor alle inwoners (o.a. laagdrempelig en nabij), aansluit bij de vraag van inwoners, kwalitatief goed en betrouwbaar is, samenhangend is, versterkend werkt voor inwoners, en lerend en flexibel is.

Inzet op sociaal welzijn

We richten de inzet op sociaal welzijn in langs 4 pijlers:

1. *Stimuleren van gemeenschapsvorming en sociale cohesie*
2. *Stimuleren van een betrokken en zorgzaam netwerk van inwoners*
3. *Ondersteunen van zelfregie en zelfredzaamheid van inwoners met een ondersteuningsbehoefte*
4. *Ondersteunen van veerkracht, sociale steun en zelfontplooiing van jongeren*

Binnen deze pijlers maken we een onderscheid tussen ‘de basis’ en ‘inzet voor het verkleinen van verschillen’. De basis is onze inzet voor het sociaal welzijn van alle inwoners in de stad. Dit is het aanbod waarvan iedereen gebruik kan maken. Met de inzet voor het verkleinen van verschillen sluiten we aan bij het leidende principe ‘Ongelijk investeren voor gelijke kansen’. We maken gebruik van informatie uit de indicatoren van sociaal welzijn, en van signalen van onze partners in de stad om te bepalen voor welke inwoners we inzetten voor het verkleinen van verschillen.

Daarnaast maken we een onderscheid tussen inzet van formele en informele organisaties. Er is namelijk een verschil in de sturing op de verantwoordelijkheid van deze twee typen organisaties. Formele organisaties werken (samen met de gemeente) aan vastgestelde doelen, waarbij er formele verantwoordelijkheden zijn vastgelegd, die in veel gevallen

domeinoverstijgend zijn. Daarnaast zijn deze organisaties onderdeel van de preventieve basisinfrastructuur, waar wij als gemeente verantwoordelijk voor zijn binnen het AZWA.

Informele organisaties zijn meer dynamisch, vaak kleiner in omvang, en hebben geen formele verantwoordelijkheden in de preventieve basisinfrastructuur. Ze kunnen hier echter wel bij betrokken zijn. De inzet van informele organisaties is van grote waarde voor de stad, en wordt ook steeds belangrijker. We zetten namelijk in op de zelf- en samenredzaamheid van inwoners. Informele organisaties spelen hier een belangrijke rol in, omdat er in deze organisaties voor en door inwoners gewerkt wordt. Bij informele organisaties vormen vrijwilligers de kern van de uitvoering van de activiteiten. Een voorbeeld van een informele organisatie is een buurtinitiatief dat door inwoners is opgezet.

3. Pijlers

I - Stimuleren van gemeenschapsvorming en sociale cohesie

Gemeenschapsvorming gaat over het ontstaan, versterken en onderhouden van een gemeenschap. Het gaat om inwoners die zich met elkaar verbonden voelen, gezamenlijke activiteiten ondernemen, en gedeelde waarden of doelen hebben. Sociale cohesie betekent de mate van onderlinge verbondenheid in een samenleving of groep. Elementen van sociale cohesie zijn bijvoorbeeld onderlinge contacten, onderling vertrouwen, en een gevoel van veiligheid. Inzet in deze pijler draagt bij aan het sociaal welzijn van onze inwoners, en is gericht op een infrastructuur waarin gemeenschapsvorming en sociale cohesie kan ontstaan. Daarnaast draagt het ook bij aan andere doelen, bijvoorbeeld:

- Preventie van sociale problemen. Als een inwoner een sterker sociaal netwerk heeft dan verkleint dit de kans op o.a. eenzaamheid en mentale problemen. Gemeenschapsvorming heeft hiermee een preventieve werking, waardoor andere (zorg)voorzieningen minder worden belast.
- Preventie van verdere druk op financiële bestaanszekerheid. Het ontbreken van een sociaal netwerk kan namelijk de financiële bestaanszekerheid verder onder druk zetten.
- Het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid. Als inwoners elkaar kennen en betrokken voelen bij hun buurt, dan draagt dit bij aan de ervaren veiligheid en leefbaarheid in de buurt.
- Veerkracht bij crisissituaties. Inwoners die onderdeel zijn van een (hechte) gemeenschap kunnen elkaar beter helpen.

De basis

Basisvoorzieningen voor het faciliteren van activiteiten

DOEL: een stadsbreed netwerk van gemeentelijke accommodaties waar inwoners elkaar ontmoeten en activiteiten plaatsvinden

We hebben een stadsbreed netwerk van gemeentelijke accommodaties waarin inwoners elkaar ontmoeten en er activiteiten plaatsvinden. Het gaat hierbij om wijkcentra, sportaccommodaties, speeltuinen en kinderboerderijen. De gemeentelijke accommodaties zijn er voor iedere inwoner van Nijmegen. We gaan in deze pijler dieper in op de functies

van de wijkcentra. Deze hebben de functie van ontmoeten, informeren en ondersteunen⁵. Binnen het kader van sociaal welzijn worden deze functies als volgt ingevuld:

- Faciliteren, stimuleren en ruimte bieden voor activiteiten van en voor inwoners. We werken hierbij ook samen met formele organisaties om inwoners te bereiken en te betrekken. Ons doel is dat de gemeentelijke accommodaties aansluiten bij alle inwoners van Nijmegen, ongeacht de leeftijd en/of culturele achtergrond van inwoners.
- Faciliteren/ruimte bieden voor activiteiten van formele organisaties in de sociale basis. Ons doel is dat de voorzieningen voor informatie en advies voor inwoners te vinden zijn in de wijkcentra. Dit is een bestaand doel, en we blijven ons hiervoor inzetten. Daarnaast werken we aan het faciliteren van de samenwerking en ontmoeting tussen organisaties in de sociale basis (en mogelijk ook eerstelijnszorgorganisaties). Deze samenwerking en ontmoeting kan zowel in gemeentelijke accommodaties, als op andere passende locaties ontstaan.

Daarnaast hebben de wijkcentra ook een functie bij calamiteiten en crisissituaties, en mogelijk ook als klimaatshelter of noodsteunpunt⁶. Deze functies zijn geen onderdeel van de visie op sociaal welzijn.

Basisvoorzieningen voor gemeenschapsvorming

DOEL: een stadsbreed netwerk van informele locaties dichtbij inwoners, waar inwoners elkaar ontmoeten en gemeenschappen bloeien

We ondersteunen fysieke locaties van informele organisaties. Hierbij zetten we in op een goede stedelijke spreiding. Deze spreiding wordt bepaald door data, behoefte in de verschillende stadsdelen, en geografische spreiding. Keuzes maken in welke locaties ondersteund kunnen worden is noodzakelijk, bijvoorbeeld in het geval er in bepaalde stadsdelen overlappend aanbod bestaat en in andere stadsdelen sprake is van beperkt aanbod. Deze keuzes worden gemaakt binnen de kaders van de subsidieregeling Sociaal & Vitaal (zie hoofdstuk 4). Indien er knelpunten ontstaan, worden deze zichtbaar gemaakt binnen de P&C cyclus.

Ons doel is om de inzet van informele organisaties leidend te laten zijn. Als deze inzet aanwezig is, en goed loopt, dan hebben we als gemeente een faciliterende rol (bijvoorbeeld via subsidieverlening). In stadsdelen waar dit nodig is neemt de gemeente een meer actieve rol. Afhankelijk van de behoefte in een stadsdeel kan dit betekenen dat er ingezet wordt op een gemeentelijke accommodatie met een buurtverbindersfunctie, of een gerichte opdracht aan een organisatie in de stad wordt gegeven. De actieve rol van de gemeente is altijd in samenwerking en afstemming met de partners in de stad.

Inzet voor het verkleinen van verschillen

Inzet van verbinders in de buurt, waaronder het opbouwwerk

⁵ Deze functies zijn vastgesteld in het beleidskader Ruimte voor ontmoeting (vastgesteld door de gemeenteraad op 23 september 2020) [Document Nijmegen - Beleidskader Ruimte voor ontmoeting - iBabs Publieksporaal](#)

⁶ De gemeente Nijmegen neemt deel aan de landelijke pilot noodsteunpunten.

DOEL: een toename van de sociale cohesie en gemeenschapsvorming in de wijk, of in de sociale omgeving van inwoners

Inzet van verbinders in de buurt, waaronder opbouwwerk, heeft als doel om samen met wijkbewoners en organisaties te werken aan een prettige buurt waar iedereen zich welkom voelt en mee kan doen. Opbouwwerk richt zich op het versterken van gemeenschappen. We zetten steeds meer in op opbouwwerk in stadsdelen waar er ondersteuning nodig is om de sociale cohesie en gemeenschapsvorming te bevorderen. We kijken hierbij naar 3 factoren:

1. Het netwerk van bestaande informele en formele organisaties in het stadsdeel/wijk
2. De mate van sociale cohesie in het stadsdeel/buurt
3. Vraag vanuit inwoners die zich in mindere mate op stadsdeelniveau organiseren

We kijken hierbij ook naar de aanwezigheid van andere (formele en informele) organisaties in de wijk. We zetten daarnaast ook extra in op opbouwwerk bij inwoners die meer ondersteuning nodig hebben. Een voorbeeld hiervan is opbouwwerk dat gericht is op ondersteuning van inwoners met een migratieachtergrond.

II - Stimuleren van een betrokken en zorgzaam netwerk van inwoners

Een betrokken en zorgzaam netwerk van inwoners gaat over een groep mensen binnen een wijk of sociale omgeving die actief met elkaar meeleven, elkaar ondersteunen en verantwoordelijkheid nemen voor hun samenredzaamheid. Het gaat om een sociale structuur waarin mensen elkaar helpen. Het stimuleren van een betrokken en zorgzaam netwerk draagt bij aan het sociaal welzijn van inwoners. Daarnaast draagt het ook bij aan andere doelen, bijvoorbeeld:

- Versterking van informele zorg. Een sterk netwerk van vrienden, familie, burens en vrijwilligers ondersteunt mensen in het dagelijks leven. Daardoor kunnen inwoners langer zelfstandig wonen en is er minder (duurdere) professionele zorg nodig. Hierbij is de verbinding tussen generaties ook van belang.
- Stimuleren van participatie en zelfredzaamheid. Inwoners in een betrokken en zorgzaam netwerk zijn vaker zelfstandig en actiever binnen de samenleving.
- Verminderen van maatschappelijke kosten. Door informele steun en vroegtijdige hulp zijn er minder vaak zwaardere interventies nodig. Dit leidt ook tot lagere kosten in de zorg.

De basis

Inloopvoorzieningen sociale basis

DOEL: een stadsbreed netwerk van laagdrempelige voorzieningen waar inwoners terecht kunnen met vragen en ideeën

We zetten in op een stadsbreed netwerk van inloopvoorzieningen in de sociale basis, die ook een centrale plek zijn voor het netwerk van inwoners en professionals in het stadsdeel. De voorzieningen zijn een eerste aanspreekpunt voor inwoners met een vraag of een idee dat ze willen delen. Deze voorzieningen sluiten aan bij de gemeentelijke accommodaties en informele locaties in de wijk, zoals beschreven in pijler I.

Onderdeel van deze inloopvoorzieningen, zijn ook de voorzieningen voor informatie, advies en praktische hulp bij thema's als wonen, werk, zorg en inkomen. Op dit moment kennen we deze voorzieningen als de Stips. Waar nodig steken we deze voorzieningen breder in. Ons doel is om in de sociale basis brede, herkenbare, en laagdrempelige voorzieningen te realiseren waar inwoners terecht kunnen voor informatie, advies en praktische hulp op het gebied van o.a. welzijn, gezondheid en financiële bestaanszekerheid. Deze voorzieningen zijn gericht op alle inwoners van Nijmegen, waaronder jongeren, gezinnen en senioren.

AZWA

Vanuit het AZWA zijn we als gemeente verantwoordelijk voor de basisinfrastructuur in het onderdeel 'inloopvoorzieningen sociaal en gezond'. Hiervoor ontwikkelen we de huidige voorzieningen door naar brede en toegankelijke voorzieningen. We willen voorkomen dat er verschillende loketten ontstaan. We werken toe naar brede voorzieningen, dichtbij de inwoners. Hierbij maken we gebruik van het bestaande netwerk van gemeentelijke accommodaties en informele locaties, zoals beschreven in pijler I.

Ondersteuning van vrijwilligers

DOEL: ondersteuning en waardering van vrijwilligers

Veel inwoners zetten zich in voor maatschappelijke doelen via vrijwilligerswerk. Ons doel is om vrijwilligersorganisaties én vrijwilligers goed te ondersteunen. De inzet van vrijwilligerswerk wordt de komende jaren nog belangrijker. De stad groeit en vergrijsst. Er is meer afschaling in de zorg, terwijl de vraag naar zorg en ondersteuning juist groeit. In de transformatie naar het versterken van de sociale basis, is de inzet van vrijwilligers onmisbaar.

Onze inzet om vrijwilligersorganisaties en vrijwilligers te ondersteunen hebben we vastgelegd in de 'Uitvoeringsagenda Versterken vrijwilligers in de stad 2025 - 2028'.

Ondersteuning van mantelzorgers

DOEL: ondersteuning en waardering van mantelzorgers

Als gemeente dragen we een belangrijke verantwoordelijkheid in het bieden van ondersteuning aan mantelzorgers. Door o.a. de vergrijzing en druk op de zorg wordt de rol van mantelzorgers steeds belangrijker. Tegelijkertijd zal mantelzorg minder beschikbaar zijn, omdat er relatief minder mensen zijn die deze zorg kunnen bieden, terwijl de behoefte juist groeit. De druk op mantelzorgers zal in de toekomst verder toenemen. Hiermee neemt ook de behoefte aan ondersteuning bij mantelzorgtaken toe.

Onze inzet om mantelzorgers te ondersteunen hebben we vastgelegd in de 'Uitvoeringsagenda mantelzorgondersteuning 2026-2029'.

Inzet voor het verkleinen van verschillen

Het stimuleren van samenredzaamheid in de wijk of in de sociale omgeving

DOEL: ruimte voor inwoners om te bouwen aan samenredzaamheid in de wijk

Professionals en inwoners krijgen de ruimte om dat te doen wat bijdraagt aan de zelf- en samenredzaamheid voor inwoners. Professionals zijn hierin faciliterend aan dat wat inwoners en vrijwilligers kunnen, en geven alleen waar dat nodig is ondersteuning.

De inzet voor zelf- en samenredzaamheid bepalen we samen met inwoners, professionals en vrijwilligersorganisaties. We werken hierbij op stadsdeel en waar nodig wijkniveau. We stellen stadsdeelbudgetten beschikbaar om deze inzet mogelijk te maken. Ons doel hierbij is dat er op stadsdeel/wijkniveau een zorgzaam en betrokken netwerk van inwoners ontstaat, waarbij inwoners zelf de regie hebben over wat er nodig is in hun wijk.

III - Ondersteunen van zelfregie en zelfredzaamheid van inwoners met een ondersteuningsbehoefte

We zien dat inwoners met een ondersteuningsbehoefte in sommige gevallen extra hulp nodig hebben. We zetten hierbij in op zelfregie en zelfredzaamheid, omdat dit bijdraagt aan het sociaal welzijn. Zelfregie betekent dat iemand zelf keuzes kan maken over diens leven en ondersteuning. Zelfredzaamheid gaat over de mate waarin iemand in staat is om dagelijkse taken en problemen zoveel mogelijk zelf op te pakken, eventueel met ondersteuning waar dit nodig is. Het doel hierbij is dat deze inwoners ondersteund worden in het zo veel mogelijk zelfstandig kunnen aanpakken van hun ondersteuningsbehoefte, en gebruik te maken van sociale netwerken en beschikbare welzijnsvoorzieningen.

De basis

Sociaal verwijzen

DOEL: inwoners met een (niet-medische) ondersteuningsbehoefte worden doorverwezen naar passend (informeel) welzijnsaanbod

Inwoners komen vaak terecht bij een huisarts (of andere vormen van eerstelijnszorg) met klachten waarbij een medisch traject niet de oplossing is. Voorbeelden hiervan zijn klachten m.b.t. eenzaamheid. We vinden het belangrijk dat inwoners de ondersteuning krijgen die bij hen past. Daarom zetten al een aantal jaar in op Welzijn op Recept. Het gaat hierbij om de brugfunctie tussen het medische en het sociaal domein. Inwoners worden hierbij vanuit de eerstelijnszorg doorverwezen naar een welzijnscoach. Hieruit volgt een traject, waarbij samen wordt bekeken of er welzijnsaanbod is dat helpt om hun klachten te verminderen.

AZWA

In het AZWA is dit als 'sociaal verwijzen' opgenomen als basisfunctionaliteit. Vanuit het AZWA komen er de komende jaren middelen beschikbaar voor sociaal verwijzen als brugfunctie. We zien dat het medisch domein 'sociaal verwijzen' als een belangrijke oplossing ziet om de druk op de eerstelijnszorg te verminderen. Ons uitgangspunt is dat 'sociaal verwijzen' een belangrijke brugfunctie vervult, maar dat het belangrijk is om de brugfunctie goed aan te laten sluiten bij het bestaande aanbod. Dit betekent dat we 'sociaal verwijzen' alleen kunnen opschalen, als het aanbod waar naar doorverwezen wordt op peil is. Ook zetten we in op het doorontwikkelen van het aanbod waar dit nodig is. We zetten hierbij in op zoveel mogelijk informeel en collectief aanbod. We maken de mogelijke knelpunten en keuzes die we hierin kunnen maken inzichtelijk binnen de P&C cyclus.

We vinden het belangrijk dat inwoners met een ondersteuningsbehoefte op een passende manier geholpen worden. Daarom is ons uitgangspunt dat inwoners die niet verder

geholpen kunnen worden binnen ‘sociaal verwijzen’ doorverwezen worden naar andere vormen van hulp en ondersteuning.

Samenwerking tussen de sociale basis en de eerstelijnszorg

DOEL: er is een sterke samenwerking tussen de organisaties in de sociale basis en in de eerstelijnszorg, waardoor inwoners op een passende manier ondersteund worden

Naast sociaal verwijzen is er nog bredere samenwerking tussen de eerstelijnszorg en de sociale basis nodig. Bijvoorbeeld om de afschaling van zorg op een goede manier op te kunnen vangen. We vinden deze samenwerking belangrijk. We hebben hierbij het uitgangspunt dat onze inzet een waarde op zichzelf heeft, namelijk het verbeteren van het sociaal welzijn van onze inwoners. Deze inzet kan niet als dé oplossing worden gezien voor de druk op de zorg. We maken hierbij een onderscheid tussen de rol en verantwoordelijkheid van formele en informele organisaties. Ook hanteren we het uitgangspunt dat de samenwerking tussen de eerstelijnszorg en sociale basis zo veel als mogelijk moet landen in de bestaande structuren in de stad.

AZWA

In het AZWA is het versterken van de samenwerking tussen de sociale basis en de eerstelijnszorg opgenomen als onderdeel van de preventieve basisinfrastructuur. Het gaat hierbij om ‘lokaal team – hechte wijkverbanden’. Het doel hiervan is dat de samenwerking tussen welzijnsprofessionals en zorgprofessionals uit de eerste lijn elkaar op stadsdeel/wijkniveau wordt verbeterd.

Ondersteuning van informele organisaties bij vragen over toename van complexe vraagstukken

DOEL: informele organisaties zijn voldoende toegerust om hun functie in de sociale basis uit te voeren

De inzet van informele organisaties in de sociale basis is van grote waarde. We zien echter ook dat door de druk op de zorg steeds meer mensen met complexere hulpvragen gebruik maken van de (welzijns)voorzieningen in de sociale basis. We vinden het belangrijk dat alle inwoners betrokken worden, en gebruik kunnen maken van deze voorzieningen. Tegelijkertijd zien we ook dat informele organisaties hier onvoldoende op zijn toegerust en dat hierdoor de druk op informele organisaties toe neemt. Onze inzet hierbij is dat informele organisaties ondersteund worden door o.a. kennisbevordering, maar ook door nabijheid van (eerstelijns)zorgprofessionals die hen kunnen ondersteunen bij complexere hulpvragen.

Inzet voor het verkleinen van verschillen

Gezond en sociaal ouder worden

DOEL: senioren in Nijmegen wonen zo lang mogelijk gezond thuis en zijn onderdeel van hun sociale omgeving

We hebben extra aandacht voor de senioren in Nijmegen. Om de zelfregie en zelfredzaamheid van senioren te bevorderen zetten we bijvoorbeeld in op nieuwe vormen van dagbesteding voor senioren. Daarnaast zetten we ons samen met partners van het Nijmeegse netwerk Gezond Ouder Worden in voor een aantal onderdelen: bewustwording en informatievoorziening, valpreventie, bewegen en Dementievriendelijk Nijmegen.

Onze brede inzet voor senioren hebben we vastgelegd in de 'Uitvoeringsagenda Senioren 2025-2027'.

AZWA

De thema's uit het Nijmeegse netwerk Gezond Ouder Worden komen ook terug in het leefgebied 'Vitaal ouder worden/ouderen' in het AZWA. Een nieuwe basisfunctionaliteit in het AZWA is de ketenaanpak dementie. Het doel van deze ketenaanpak is om de zorg en ondersteuning voor mensen met dementie beter te organiseren door samenwerking, en door meer focus op preventie. Vanuit de gemeente staat hierbij de sociale benadering van dementie centraal. Dit betekent bijvoorbeeld dat ons doel is dat mensen met geheugenproblemen zo lang mogelijk betrokken blijven binnen de reguliere sociale verbanden.

Aanvullende (individuele) ondersteuning

DOEL: kwetsbare inwoners met een ondersteuningsbehoefte krijgen passende ondersteuning

We hebben aandacht voor het sociale welzijn en de mentale veerkracht van mensen met een psychische kwetsbaarheid, of mensen die een ondersteuningsbehoefte hebben in het aangaan van sociale contacten. We hebben hierbij ook aandacht voor de mentale gezondheid van jongeren en jongvolwassenen. Onze inzet is dat er een passend collectief aanbod (bijvoorbeeld gespreksgroepen), en waar nodig individuele vrijwillige ondersteuning beschikbaar (bijvoorbeeld door peer-to-peer support, maatjesprojecten en vrijwilligers die inwoners met geldzorgen ondersteunen) beschikbaar is. Dit draagt ook bij aan meer regie van inwoners en minder formele zorgvraag.

AZWA

In het AZWA zijn de basisfunctionaliteit 'mentale gezondheidsnetwerken' verkennend gesprek, laagdrempelige steunpunten opgenomen. Vanuit het Mentale Gezondheidsnetwerk zetten we in op het verbinden van informele en formele steunbronnen zoals verenigingen, laagdrempelige ontmoetingspunten, peer support en preventie-activiteiten. Ook zetten we in op versterking van de samenwerking tussen huisartsen/POH en organisaties uit het sociaal domein. Een ander onderdeel is de inzet op digitale vindbaarheid van voorzieningen.

IV - Ondersteunen van veerkracht, sociale steun en zelfontplooiing van jongeren

De vierde pijler is gericht op de inzet voor jongeren in de stad. In deze pijler staat de ontwikkeling van jongeren centraal. Hiervoor is extra aandacht, en gerichte inzet nodig. De inzet op veerkracht is gericht op het vermogen van jongeren om om te gaan met tegenslagen, stress, veranderingen of moeilijke situaties. We zetten in op zelfontplooiing, zodat jongeren de kans krijgen om te ontdekken wie ze zijn, waar ze goed in zijn, en hoe ze zich willen ontwikkelen. We hebben hierbij ook aandacht voor het digitaal welzijn van jongeren, omdat de online wereld een steeds grotere invloed heeft op het welzijn van jongeren in de stad.

De basis

Vrijwillig jeugdwerk

DOEL: het bieden van een veilige omgeving waar kinderen en jongeren in hun vrije tijd anderen ontmoeten met aandacht voor plezier, ontspanning en het versterken van de sociale vaardigheden.

We zetten in op een stadsbrede dekking van activiteiten van het vrijwillig jeugdwerk. Voorbeelden hiervan zijn scoutingverenigingen, en activiteiten met een sociaal-culturele grondslag. Dit doen we door een analyse uit te voeren per stadsdeel. We brengen het huidige aanbod in beeld en we onderzoeken of het aanbod in bepaalde stadsdelen beperkt is, of elkaar overlapt.

In stadsdelen waaruit kwalitatieve en kwantitatieve data blijkt dat er aanleiding is, wordt aanvullend vrijwillig jeugdwerk ingezet. Bijvoorbeeld omdat kinderen/jongeren extra ondersteuning nodig hebben om mee te doen.

Inzet voor het verkleinen van verschillen

Professioneel jeugdwerk

DOEL: Signaleren, ondersteunen en stimuleren van de ontwikkeling van jeugdigen en hun ouders

Het professioneel jeugdwerk is een voorziening in het sociale netwerk rond een jeugdige, ouder en gezin. Het jeugdwerk richt zich op alle jonge inwoners in de buurt, met extra aandacht voor kinderen in een kwetsbare situatie, die meer ondersteuning kunnen gebruiken. Het jeugdwerk is een schakel tussen de thuissituatie, de vrije tijd, de online wereld en school.

We zetten extra in op plekken in de stad waar brede scholen zijn, of in stadsdelen waaruit kwalitatieve en kwantitatieve data blijkt dat meer professioneel jeugdwerk nodig is. We kijken hierbij ook naar de aanwezigheid van andere (formele en informele) organisaties in de wijk.

We hebben deze inzet vastgelegd in de opdrachtverlening 'Jongerenwerk' aan Bindkracht10.

In deze opdrachtverlening maken we onderscheid tussen inzet op vier verschillende domeinen:

- Sterke veerkrachtige wijken: aandacht voor het stimuleren van zelfredzaamheid en zelfontplooiing, onder meer door het bevorderen van talentontwikkeling, participatie en het versterken van de context.
- Onderwijs: het jongerenwerk levert een bijdrage aan een veilig en inclusief schoolklimaat, helpt problematiek bij leerlingen vroegtijdig te voorkomen, signaleren en op te pakken en is een belangrijke partner voor ouders, school en andere partijen in en om de school.
- Individuele ondersteuning en samenwerking met de zorg: het jongerenwerk biedt een alternatief voor basishulp en/of geïndiceerde hulpverlening, waarmee zorgtrajecten kunnen worden voorkomen, verkort of versneld.

- Jeugd en veiligheid: het jongerenwerk zet in op die jongeren die een hoger risico lopen om in de criminaliteit te belanden en overlast te plegen.

Met name de inzet die gericht is op sterke veerkrachtige wijken draagt bij aan het versterken van het sociaal welzijn van jongeren. Bij de inzet op de overige domeinen is er sprake van een indirect effect op het sociaal welzijn.

4. Financiële sturing

Ons doel is om meer integraal te sturen op de inzet binnen de sociale basis. De inzet op sociaal welzijn is hier onderdeel van. In het onderstaande overzicht is op hoofdlijnen opgenomen hoe er gestuurd wordt op de onderdelen binnen de pijlers. Onder de tabel wordt hier een toelichting bij gegeven.

Pijler	Financiële sturing
Pijler I	
Basisvoorzieningen voor het faciliteren van activiteiten	Programmabegroting
Basisvoorzieningen voor gemeenschapsvorming	Subsidieregeling Sociaal & Vitaal
Inzet van opbouwwerk	Meerjarige subsidieafspraken met kernpartners
Pijler II	
Inloopvoorzieningen sociale basis	Meerjarige subsidieafspraken met kernpartners AZWA
Ondersteuning van vrijwilligers	Subsidieregeling Sociaal & Vitaal
Ondersteuning van mantelzorgers	Subsidieregeling Sociaal & Vitaal Meerjarige subsidieafspraken met kernpartners
Het stimuleren van samenredzaamheid in de wijk of in de sociale omgeving	Stadsdeelbudgetten
Pijler III	
Sociaal verwijzen	Meerjarige subsidieafspraken met kernpartners AZWA
Samenwerking tussen eerstelijnszorg en sociale basis	Meerjarige subsidieafspraken met kernpartners AZWA
Ondersteuning van informele organisaties bij vragen over toename van complexe vraagstukken	n.t.b.
Gezond en sociaal ouder worden	Subsidieregeling Sociaal & Vitaal Meerjarige subsidieafspraken met kernpartners AZWA
Aanvullende (individuele) ondersteuning	Subsidieregeling Sociaal & Vitaal AZWA

Pijler IV	
Vrijwillig jeugdwerk	Subsidieregeling Sociaal & Vitaal
Professioneel jeugdwerk	Meerjarige subsidieafspraken met kernpartners

Programmabegroting

De inzet voor de basisvoorzieningen voor het faciliteren van activiteiten is onderdeel van de programmabegroting Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg van de gemeente Nijmegen. De accommodaties zijn in beheer van de gemeente Nijmegen. Dit betekent dat er vanuit de gemeentelijke organisatie inhoudelijk en financieel gestuurd wordt op de gemeentelijke accommodaties.

Subsidieregeling Sociaal & Vitaal – deelregelingen informele organisaties

Vanaf 2027 is de subsidieregeling Sociaal & Vitaal van kracht. Deze regeling bestaat uit meerdere deelregelingen. 2 van de deelregelingen zijn gericht op het subsidiëren van informele organisaties in de stad, waarbij vrijwilligers de kern van de uitvoering vormen. De andere deelregelingen gaan over de stadsdeelbudgetten, en de meerjarige subsidieafspraken met kernpartners. Deze 2 onderdelen worden hieronder toegelicht.

Om te komen tot een integrale sturing in de sociale basis, zijn de bestaande subsidiebudgetten van de onderdelen sociaal welzijn en gezondheid voor een groot deel bij elkaar gevoegd. Hieruit komt een budget beschikbaar per deelregeling. Organisaties in de stad kunnen voor 1 oktober een subsidieaanvraag doen. Het gaat hierbij om organisaties die een stadsbrede functie hebben, of waarvan het wenselijk is dat er een stadsbrede dekking bestaat van het aanbod. Kleine organisaties kunnen voor 1 jaar subsidie aanvragen, grote organisaties voor 2 jaar. De subsidieaanvragen worden integraal beoordeeld en het college besluit over de subsidieverlening.

Vanaf 2028 wordt ook een gedeelte van het budget voor financiële bestaanszekerheid (vanuit het programma Werk & Inkomen) toegevoegd aan de subsidieregeling Sociaal & Vitaal. Dit betekent de subsidies in de sociale basis, die bijdragen aan financiële bestaanszekerheid, ook mee worden genomen in de integrale sturing. Dit geeft meer ruimte om invulling te geven aan het leidende principe ‘Ongelijk investeren voor gelijke kansen’.

Subsidieregeling Sociaal & Vitaal - stadsdeelbudgetten

We vinden het belangrijk dat er financiële ruimte ontstaat om binnen de sociale basis op stadsdeelniveau te sturen, en dat inwoners en professionals in de stadsdelen meer regie hebben over welke inzet nodig is. Daarom stellen we vanaf 2027 structureel stadsdeelbudgetten beschikbaar. Het gaat hierbij om een budget dat we vanuit de gemeente beschikbaar stellen aan een organisatie die een netwerkrol heeft in de stadsdelen. Dit kan een bewonersorganisatie of een welzijnsorganisatie zijn. Deze organisatie ontvangt een subsidie en heeft de taak om het beschikbare budget te verdelen onder organisaties en inwoners in het stadsdeel. De organisaties en inwoners hebben de gezamenlijke verantwoordelijkheid dat dit budget wordt ingezet voor activiteiten die bijdragen aan de belangrijke thema's in dit stadsdeel. Het budget wordt

ingezet vanuit de bestaande samenwerking in het stadsdeel, en op basis van input van inwoners. Voorbeelden van samenwerkingen zijn het stadsdeelprogrammeren, of de overleggen van de veelhoek. De gemeente is onderdeel van de samenwerking in het stadsdeel. Maar de gemeente heeft bij de stadsdeelbudgetten geen sturende rol in hoe het budget wordt ingezet. De regie en verantwoordelijkheid ligt bij organisaties en inwoners.

Meerjarige subsidieafspraken met kernpartners

De kernpartners in de sociale basis zijn belangrijk in de preventieve basisinfrastructuur in de stad. Het zijn partners waarmee we als gemeente op een gelijkwaardige manier samenwerken, bijvoorbeeld in de transformatie van de sociale basis. Daarom hebben we vanaf 2026 meerjarige subsidieafspraken gemaakt met deze kernpartners. Ons voornemen is om dit na afloop van de huidige subsidieperiode (na 2028) voort te zetten. Deze meerjarige subsidieafspraken worden dan onderdeel van de subsidieregeling Sociaal & Vitaal. Dit doen we via een deelregeling die gericht is op meerjarige zekerheid voor de kernpartners in de sociale basis.

AZWA

Vanaf 2027 zijn er voor verschillende basisfunctionaliteiten en de preventieve basisinfrastructuur middelen beschikbaar vanuit het AZWA. De Rijksoverheid stelt voorwaarden aan de financiële sturing hierop. Deze voorwaarden worden meegenomen in de subsidieverlening aan organisaties die de inzet op de basisfunctionaliteiten en preventie basisinfrastructuur uitvoeren.

5. Monitoring en evaluatie

Om de resultaten van de inzet op sociaal welzijn te monitoren en te evalueren is het nodig om dit periodiek te onderzoeken. Hierbij sluiten we zoveel mogelijk aan bij bestaande monitors en informatiebronnen. De GGD voert ééns in de vier jaar gezondheidsmonitors uit onder verschillende doelgroepen; de Kindermonitor (4-11 jaar), de Gezondheidsmonitor Jeugd (12-16 jaar), de Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen (16-25 jaar) en de Gezondheidsmonitor Volwassenen en ouderen (18+). Vanuit onze eigen afdeling Onderzoek & Statistiek zijn daarnaast veel cijfers beschikbaar op stadsdeelniveau uit onder andere wijkmonitors en de monitors van de GGD. Ook sluiten we aan bij de signalen die voortkomen uit de innovatie van de sturing op de sociale basis.

Per onderdeel van sociaal welzijn hebben we in de bijlage benoemd welke cijfers en data we monitoren. In de bijlage is ook terug te vinden wat de huidige staat van de stad is, weergegeven in infographics.

We maken de monitoring inzichtelijk in een tweejaarlijkse rapportage. Daarnaast rapporteren we binnen de P&C cyclus over de voortgang van de inzet binnen de pijlers.

6. Uitvoering en signalering

De uitvoering van de Visie op Sociaal Welzijn past binnen de bestaande financiële kaders. De raad wordt via de P&C cyclus geïnformeerd over de uitvoering en de keuzes die hierin gemaakt worden. Signalering van knelpunten in de uitvoering gebeurt ook via de P&C cyclus.

Een aantal onderdelen van de Visie op Welzijn zijn vastgelegd in een uitvoeringsagenda. Bijvoorbeeld de onderdelen mantelzorg en vrijwilligers. Bij deze onderdelen gelden de afspraken over uitvoering, monitoring, en signalering zoals deze zijn vastgelegd in de uitvoeringsagenda.

Voor de AZWA onderdelen geldt dat de uitvoering, monitoring en signalering worden meegenomen in de periodieke rapportages over het AZWA.

Bijlage I – indicatoren

Indicatoren

TABELLEN WORDEN VERWERKT IN INFOGRAPHICS – DATAVERZAMELING VAN INDICATOREN VOLGT BIJ DEFINITIEVE VERSIE

Subjectief welzijn (zoals geluk en tevredenheid)	
Indicator	Cijfers
<i>Kinderen 0-12 jaar (Kindermonitor GGD 2025)</i>	
Kind voelt zich gelukkig: heel gelukkig	
Weerbaarheid: ja, meestal	
Kind kan goed omgaan met onverwachte problemen: (helemaal) eens	
<i>Jongeren 13-16 jaar (Gezondheidsmonitor Jeugd GGD 2023)</i>	
Hoe gelukkig voel je je meestal? (score 4 of 5 + blije emoticon en heel blije emoticon)	
Weerbaarheid: voldoende weerbaar	
Mate van veerkracht: hoog	
<i>Volwassenen en Ouderen 18+ (Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2024 + Burgerpeiling 2025)</i>	
Rapportcijfer voor geluk	
Hoge veerkracht	
Zingeving: ‘Mijn leven heeft betekenis en doel’: (helemaal) mee eens	
Zingeving: ‘Ik ervaar dat de dingen die ik doe belangrijk zijn’: (helemaal) mee eens	
Matig/veel regie over eigen leven	

Maatschappelijke betrokkenheid (zoals vrijwilligerswerk en vertrouwen in anderen)	
Indicator	Cijfers
<i>Jongeren 13-16 jaar (Gezondheidsmonitor Jeugd GGD 2023)</i>	
Jonge mantelzorger	
<i>Volwassenen en Ouderen 18+ (Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2024 + Burgerpeiling 2025)</i>	
Mantelzorg	
Doet vrijwilligerswerk	
Vrijwillige inzet voor organisaties	
Inzet voor de buurt (organiseren feesten/activiteiten, schoonhouden van buurt, groenonderhoud in buurt en buurtproblemen/verbeterpunten onder de aandacht brengen)	

Sociale contacten (vrienden, familie, en buren)	
Indicator	Cijfers
<i>Kinderen 0-12 jaar (Kindermonitor GGD 2025)</i>	
Kind praat met ouder of iemand anders als het zorgen of problemen heeft	
“Mijn kind kan (soms) niet buitenspelen, want: te weinig vriendjes of vriendinnetjes om mee buiten te spelen”	
<i>Jongeren 13-16 jaar (Gezondheidsmonitor Jeugd GGD 2023)</i>	
Bij een probleem of als ik ergens mee zit kan ik dat kwijt bij mijn ouders of verzorgers	
Heeft genoeg vrienden/vriendinnen: ja	
Sociale steun door vrienden: hoog	
Eenzaamheid in de laatste 4 weken: vaak of (bijna) altijd	
<i>Volwassenen en Ouderen 18+ (Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2024 + Burgerpeiling 2025)</i>	
Tevreden met hun sociale leven (wil je meer sociale contacten of ben je tevreden)	
Heeft minstens 1 keer in de week contact met buren of mensen in de straat	
Sociale steun	
Sociale weerbaarheid: niet eenzaam en wel sociaal netwerk	
Eenzaamheid (sociaal en emotioneel)	

Zelfredzaamheid	
Voldoende contacten met anderen (buiten werk/school en het eigen huishouden)	
Sociaal klimaat in de buurt (de mensen kennen elkaar in de buurt nauwelijks, de mensen gaan in de buurt op een prettige manier met elkaar om, ik woon in een gezellige buurt waar veel saamhorigheid is en ik voel me thuis bij de mensen die in de buurt wonen)	
Tevreden over de aanwezigheid in de buurt van plekken waar buurtbewoners elkaar kunnen ontmoeten	

= cijfers GGD (elke 4 jaar een monitor)

= Burgerpeiling (elke 2 jaar, meest recente is 2025)

N.B. Nijmeegse cijfers van de Gezondheidsmonitors Jeugd, Jongvolwassenen en Volwassen en Ouderen zijn te vergelijken met regio Gelderland-Zuid en Nederland. Cijfers van de Kindermonitor zijn alleen te vergelijken met regio Gelderland-Zuid.